

**Wyrok z dnia 26 listopada 1996 r.
III RN 32/96**

Przepis § 9 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 listopada 1983 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz. U. Nr 65, poz. 294 ze zm.) nie wyłącza stosowania przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego o dowodach (art. 75-88) w postępowaniu wszczętym na wniosek pracownika o przeprowadzenie ponownego badania lekarskiego i nie ogranicza kompetencji organu odwoławczego określonych w art. 136 tego Kodeksu.

Przewodniczący SSN: Janusz Łętowski, Sędzia SN: Adam Józefowicz (sprawozdawca), Sędzia NSA: Jerzy Sulimierski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 1996 r. sprawy ze skargi Józefa D. na decyzję Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dla Województwa T. z dnia 25 lutego 1995 r. [...] w przedmiocie braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, na skutek rewizji nadzwyczajnej Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Rzeszowie z dnia 22 maja 1996 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejscowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania

U z a s a d n i e n i e

Państwowy Terenowy Inspektor Sanitarny w N. z siedzibą w S.W. decyzją z dnia 7 września 1994 r. [...] stwierdził u Józefa D., pracownika Huty [...] S.A. istnienie choroby zawodowej, to jest zawodowe uszkodzenie słuchu. W uzasadnieniu decyzji wymieniony Inspektor Sanitarny stwierdził, że Józef D. pracował w Hucie [...] przez 26 lat na różnych stanowiskach, na których był narażony na hałas, powstający w procesie topienia stali oraz wykonywania prac remontowych. Badania specjalistyczne przeprowadzone przez Zespół Konsultacyjny PS ZOZ w S.W. umożliwiły rozpoznanie u wyżej wymienionego pracownika zawodowe uszkodzenie słuchu. Podstawę wydania powyższej decyzji na zasadzie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 14 maja 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. Nr 12, poz. 49) i § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 listopada 1983 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz. U. Nr 65, poz. 294 ze zm.) stanowiły: wywiad środowiskowy, orzeczenie lekarskie oraz zgłoszenie choroby zawodowej przez uprawnioną placówkę służby zdrowia.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny dla Województwa T. po rozpatrzeniu odwołania Huty [...] S.A. w S.W. od decyzji organu I instancji, decyzją z dnia 25 lutego 1995 r. [...] uchylił powyższą decyzję w całości i orzekł brak podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W uzasadnieniu tej decyzji Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w T. stwierdził, że przeanalizował dokumentację zgromadzoną w sprawie i przesłał ją do Instytutu Medycyny Pracy w S., który nadesłał orzeczenie nie potwierdzające zawodowego urazu akustycznego, pomimo iż w Hucie [...] występują

trudne warunki pracy, w tym hałas o poziomie 84-108 dBA.

Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejscowy w Rzeszowie po rozpoznaniu sprawy ze skargi Józefa D. na powyższą decyzję Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dla Województwa T., wyrokiem z dnia 22 maja 1996 r. [...] stwierdził nieważność zaskarżonej decyzji i zasądził od organu II instancji na rzecz skarżącego kwotę 513 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym.

W uzasadnieniu wyroku Naczelny Sąd Administracyjny wyraził pogląd, iż wyłączną podstawą wydania decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej jest zgodnie z § 10 ust. 1 wyżej wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 listopada 1983 r. w sprawie chorób zawodowych, wynik dochodzenia epidemiologicznego oraz orzeczenie lekarskie, o którym mowa w § 8 ust. 1 tego rozporządzenia. Powołane regulacje prawne mają charakter przepisów szczególnych w stosunku do reguł postępowania dowodowego wynikających z art. 75-88 KPA. Orzeczenie lekarskie stanowiące podstawę decyzji ustalającej istnienie choroby zawodowej może być weryfikowane w trybie przewidzianym w § 9 ust. 1 rozporządzenia. Przepis ten stanowi, iż tylko pracownik, który nie zgadza się z treścią orzeczenia lekarskiego o braku podstaw do rozpoznania choroby zawodowej może wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania przez instytucje wskazane w tym przepisie. Pracownik Józef D. nie występował z takim wnioskiem ani nie odwoływał się od korzystnej decyzji organu I instancji. Przepis § 9 ust. 1 cyt. rozporządzenia przesądza o prawie do wyłącznej inicjatywy w przedmiocie wystąpienia o ponowne przeprowadzenie badania przez właściwą jednostkę specjalistyczną wyższego stopnia.

Dlatego - zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego - przeprowadzenie badania przez taką jednostkę bez wyraźnej inicjatywy pracownika należy traktować jako rażące naruszenie § 9 ust. 1 cyt. rozporządzenia, uzasadniające stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji stosownie do przepisu art. 206, 207 § 1 i 207 § 3 KPA w związku z art. 156 § 1 pkt 2 KPA i art. 68 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz. U. Nr 74, poz. 368 ze zm.).

Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego zaskarżył powyższy wyrok. W rewizji nadzwyczajnej zarzucił temu wyrokowi rażące naruszenie § 9 ust. 1 wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie chorób zawodowych oraz art. 207 § 1 i 3 w związku z art. 156 § 1 pkt 2 KPA. Skarżący wniósł o uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejscowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Rozpatrując rewizję nadzwyczajną Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Postępowanie w sprawie stwierdzenia choroby zawodowej jest postępowaniem administracyjnym. W związku z tym przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego mają w tym postępowaniu zastosowanie, z wyłączeniem kwestii odmiennie uregulowanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 listopada 1983 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz. U. Nr 65, poz. 294 ze zm.).

Przepis § 9 ust. 1 cyt. rozporządzenia stanowi, że pracownik, który nie zgadza się z treścią orzeczenia lekarskiego o braku podstaw do rozpoznania choroby zawodowej,

może wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania przez właściwy instytut naukowo-badawczy resortu zdrowia i opieki społecznej. Z powyższej regulacji nie wynika, aby przepisy art. 75 - 88 KPA o dowodach były wyłączone i nie mogły być stosowane w sprawie. W związku z tym nie można zgodzić się z poglądem Naczelnego Sądu Administracyjnego, że tylko pracownik może w postępowaniu o stwierdzenie choroby zawodowej składać wnioski o przeprowadzenie badania lekarskiego jego zdrowia przez właściwy instytut naukowy. Pogląd ten nie znajduje uzasadnienia w obowiązującym prawie i orzecznictwie sądowym. Stanowisko takie wyraził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 29 czerwca 1995 r., II PZP 2/95 (OSNAPiUS 1996 nr 4 poz. 57), w której stwierdził, że "w świetle art. 75 § 1 KPA inspektor sanitarny może jako dowód dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem (w szczególności dowodem mogą być dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny)". Kwestia ta była także przedmiotem rozważań Naczelnego Sądu Administracyjnego, który w wyroku z dnia 5 maja 1994 r., I SA 102/94 (ONSA 1995 nr 2 poz. 106) uchylając decyzję inspektora sanitarnego stwierdził, że została ona wydana z poważnym naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, a zwłaszcza art. 7, 77 i 80 i 84 § 1 KPA. Z powyższych stwierdzeń wynika, że właściwy inspektor sanitarny w postępowaniu w sprawie choroby zawodowej jest obowiązany do podejmowania wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy. Do obowiązków inspektora sanitarnego należy także ocena wydanych orzeczeń lekarskich w celu ustalenia, czy pozwalają one na stwierdzenie choroby zawodowej, czy wykluczają jej istnienie. O tym, czy schorzenie pracownika ma charakter zawodowy decydują dwa czynniki, a mianowicie: zamieszczenie schorzenia w wykazie chorób zawodowych i istnienie związku przyczynowego pomiędzy chorobą, a warunkami pracy. Kwestią sporną w sprawie jest kwestionowany przez zakład pracy związek rozpoznanej u Józefa D. choroby uszu z warunkami pracy. Kwestionując decyzję organu I instancji, zakład pracy w swym odwołaniu od tej decyzji wniósł o poddanie pracownika specjalistycznemu badaniu w Instytucie Medycyny Pracy. Stosownie do przepisu art. 78 § 1 KPA żądanie strony dotyczące przeprowadzenia dowodu należy uwzględnić, jeżeli przedmiotem dowodu jest okoliczność mająca znaczenie w sprawie. Ponadto zgodnie z art. 136 KPA organ odwoławczy może przeprowadzić na żądanie strony lub z urzędu dodatkowe postępowanie w celu uzupełnienia dowodów i materiałów w sprawie. Uwzględnienie wymienionego wniosku zakładu pracy przez organ odwoławczy nie narusza przepisu prawa.

Nieprawidłowy jest natomiast odmienny pogląd składu orzekającego NSA w niniejszej sprawie, że § 9 ust. 1 cyt. rozporządzenia w sprawie chorób zawodowych nie zezwalał organowi odwoławczemu na poddanie wnioskodawcy kontrolnemu badaniu lekarskiemu. Istota powyższego przepisu polega bowiem na przyznaniu pracownikowi dochodzącemu ustalenia choroby zawodowej szczególnego uprawnienia procesowego w zakresie żądania ponownego badania lekarskiego w razie niekorzystnego dla niego orzeczenia lekarskiego. Wniosek pracownika złożony w trybie tego przepisu zobowiązuje jednostkę, która dokonuje ustaleń w sprawie dotyczącej choroby zawodowej, do przeprowadzenia kolejnego badania lekarskiego. Rozpatrując skargę w niniejszej sprawie, Naczelny Sąd Administracyjny nie miał tego na uwadze, pomimo zawartego w skardze wniosku pracownika w tym przedmiocie.

Z powyższych wywodów wynika, że skład orzekający NSA w niniejszej sprawie błędnie zakwalifikował postępowanie organu odwoławczego, jako wadliwe, a decyzję tego organu, jako wydaną z rażącym naruszeniem prawa. W tej sytuacji okazuje się, że zarzuty rewizji nadzwyczajnej są uzasadnione. Z tego względu Sąd Najwyższy na zasadzie art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 43, poz. 189) i art. 393¹³ § 1 KPC rewizję nadzwyczajną uwzględnił i orzekł, jak w sentencji.

=====